

КУБЕЦЬКА О. М.,
доцент кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент
ТАРВЕРДІЄВА Е. І.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУТНІСТЬ КРИЗИ ПІДПРИЄМСТВА

Світовий досвід свідчить, що криза – це циклічний природний стан економічної організації будь-якого рівня. Вона настає через різні проміжки часу, має різні масштаби, глибину й форми перебігу [1].

Для дослідження поняття «криза» проаналізуємо визначення терміна деякими авторами, акцентуючи увагу на певних відмінностях, що наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «криза» деякими авторами

Автор	Визначення
Р. Акофф	Криза – це зміна тенденцій життєдіяльності системи, тобто порушення її стійкості, що радикальним чином її оновлює.
І. Ансофф	Криза – різкий крутий перелом, тяжкий перехідний стан; гострі проблеми з будь-чим, тяжке становище.
П. Грін	Криза – втрата контролю над ситуацією.
О. Жарковська	Криза – це крайнє загострення внутрішньовиробничих та соціально-економічних відносин, а також відносин організації з зовнішньоекономічним середовищем.
Ф. Поддєрьогін	Криза фінансова – фаза розбалансованості діяльності підприємства та обмежених можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини.

Фінансова криза господарюючого суб'єкта характеризується такими параметрами: видом кризи, джерелами виникнення та стадією розвитку.

Ідентифікація цих ознак дає можливість правильно діагностувати фінансову неплатоспроможність господарюючого суб'єкта й вибрати найбільш ефективний шлях подолання кризи.

Основними видами кризи, що потребують санаційних заходів, визначають їх напрямки, масштаби, форму реалізації, тривалість нестабільного стану підприємства та методологічні підходи до складання бюджету санації є наступні види кризи:

1. Стратегічна криза. Виникає коли на підприємстві зруйновано виробничий потенціал та відсутні довгострокові фактори успіху.

До першопричин цього виду кризи відносять: неправильно визначене місце розташування підприємства; недосконале прогнозування та планування на підприємстві; погану асортиментну та сортову політику; дефіцит організаційної структури; неправильну політику диверсифікації; форс-мажорні обставини та інше.

2. Криза прибутковості. Виникає, коли перманентні збитки вихолощують власний капітал і це призводить до незадовільної структури балансу.

До першопричин цього виду кризи відносять:

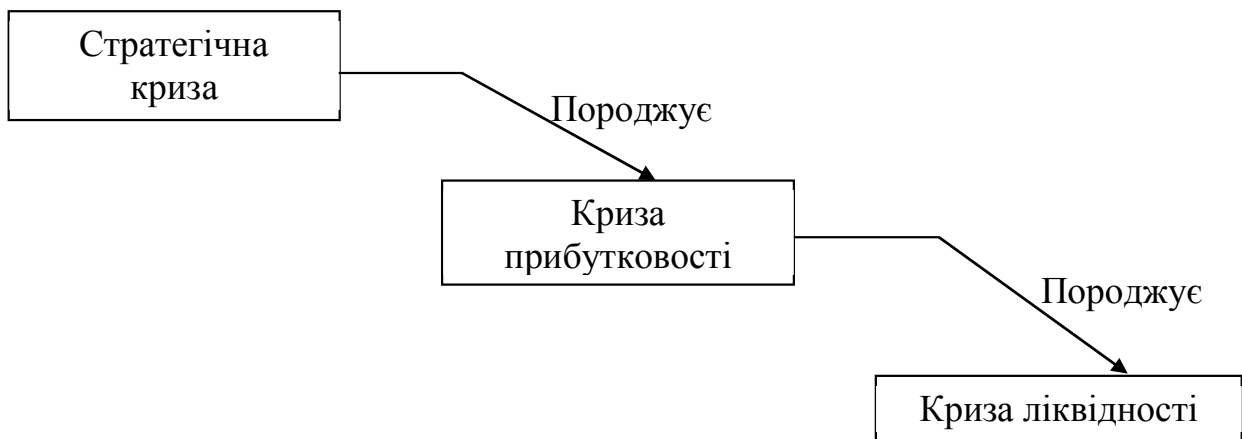
- несприятливе співвідношення ціни та собівартості;
- ризик великих проектів;
- зростання собівартості при стабільних цінах;
- зменшення оборту від реалізації продукції;
- неефективна маркетингова політика тощо.

3. Криза ліквідності. Виникає, коли підприємство неплатоспроможне або існує реальна загроза втрати його платоспроможності.

До першопричин цього виду кризи відносять:

- незадовільну структуру капіталу;
- незадовільну роботу з кредиторами;
- надання незабезпечених товарних кредитів, тощо.

Зумовлене внутрішніми та зовнішніми факторами зменшення обсягів реалізації продукції призводить, з одного боку до зниження прибутковості та до збитковості, а з іншого – до зниження рівня ліквідності та платоспроможності. Взаємозалежність видів криз можна подати наступним чином (рис. 1) [2].

Рис. 1. Взаємозв'язок видів кризи

Керування кризовими процесами з метою відновлення стабілізації, фінансового оздоровлення та набуття фінансової безпеки функціонування підприємства реалізується за допомогою санаційних заходів.

Список використаних джерел:

1. Славіна Н. А. Антикризове управління сільськогосподарськими підприємствами. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 86-89.
2. Остапенко О. М. Сутність та особливості управління підприємствами в умовах кризи. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2006. № 6. С. 226-229.